

NARODOWE SIŁY REZERWOWE

W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH – W ŚWIETLE UREGULOWAŃ USTAWOWYCH

1. Co to są Narodowe Siły Rezerwowe (NSR)?
2. Kto stanowi zasoby osobowe NSR?
3. Jakie jest przeznaczenie NSR?
4. Kto może być żołnierzem rezerwy?
5. Kto jest uprawniony i w jakich warunkach do otrzymania pierwszego stopnia wojskowego?
6. Jakie warunki powinien spełniać kandydat do przyjęcia obowiązków w ramach NSR?
7. Czy kobiety mogą przyjmować obowiązki w ramach NSR? Jeżeli tak, to na jakich warunkach?
8. Jaka jest rola dowódcy jednostki wojskowej w procesie przyjęcia żołnierza rezerwy do NSR?
9. Jaka jest rola wojskowego komendanta uzupełnień w procesie przyjęcia żołnierza rezerwy do NSR?
10. Jakie formy czynnej służby wojskowej mogą odbywać żołnierze rezerwy w ramach NSR?
11. Jakie są rodzaje ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy? Na czym polegają i czemu służą ćwiczenia wojskowe rotacyjne?
12. W jakich przypadkach będzie można uruchomić okresową służbę wojskową i kto będzie mógł ją pełnić?
13. Czy żołnierz rezerwy w ramach NSR może zostać wyznaczony lub skierowany do pełnienia czynnej służby wojskowej poza granicami państwa? Jeżeli tak, to na jakich zasadach?
14. Jaki charakter prawny ma przydział kryzysowy i w jakiej następuje formie?
15. Jaki jest czas przebywania na przydziale kryzysowym i jakie przesłanki skutkują jego unieważnieniem?
16. Jakie świadczenia i na jakich zasadach otrzymywał będzie pracodawca zatrudniający żołnierza rezerwy z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR?
17. Jakie szczególne uprawnienia przyznano byłym żołnierzom zawodowych, posiadającym uprawnienia emerytalne, z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR?
18. Jakie należności finansowe, oprócz uposażenia, będzie otrzymywał żołnierz rezerwy z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR i na jakich zasadach?
19. Do kogo adresowana jest służba przygotowawcza i jakie jest jej przeznaczenie? Jaki jest czas trwania służby przygotowawczej?
20. Czy można pełnić służbę przygotowawczą w kilku okresach, a jeżeli tak, to w jakich przypadkach?

NARODOWE SIŁY REZERWOWE W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH – W ŚWIETLE UREGULOWAŃ USTAWOWYCH

1. Co to są Narodowe Siły Rezerwowe (NSR)?

Narodowe Siły Rezerwowe tworzą żołnierze rezerwy, którym nadano przydziały kryzysowe (art. 99a ust. 1 ustawy).

Jest to wyselekcjonowany ochotniczy zasób żołnierzy rezerwy, posiadających przydziały kryzysowe na określone stanowiska służbowe w jednostkach wojskowych, nadane w wyniku ochotniczo zawartych kontraktów na pełnienie służby wojskowej w rezerwie i pozostających w dyspozycji do wykorzystania w przypadku realnych zagrożeń militarnych i niemilitarnych, zarówno w kraju, jak i za granicą.

2. Kto stanowi zasoby osobowe na potrzeby NSR?

Zasoby osobowe na potrzeby Narodowych Sił Rezerwowych tworzą osoby podlegające obowiązkowi służby wojskowej będące żołnierzami rezerwy i zdolne do czynnej służby wojskowej, w tym do zawodowej służby wojskowej, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą pięćdziesiąt lat życia, a posiadające stopień podoficerski lub oficerski – sześćdziesiąt lat życia (art. 58 ust. 4 ustawy).

3. Jakie jest przeznaczenie NSR?

NSR nie będą stanowić oddzielnego, wyodrębnionego organizacyjnie komponentu Sił Zbrojnych RP, lecz sposób uzupełniania części etatowych stanowisk poszczególnych jednostek wojskowych. O wskazaniu stanowisk służbowych na potrzeby NSR i ich obsadzie decydować będą dowódcy jednostek wojskowych. Uwzględniając integralność organizacyjną i zadaniową Sił Zbrojnych, przeznaczenie NSR będzie tożsame z przeznaczeniem Sił Zbrojnych w czasie pokoju.

Biorąc natomiast pod uwagę specyfikę służby w ramach NSR (dyspozycja do jej okresowego pełnienia w razie potrzeby) żołnierze rezerwy na przydziałach kryzysowych stanowiliby wzmocnienie potencjału jednostek wojskowych w przypadkach uzasadnionych potrzebami obrony państwa, potrzebami Sił Zbrojnych lub zarządzania kryzysowego w celu udziału tych jednostek w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Ponadto służyć będą uzupełnieniu stanowisk służbowych występujących w strukturach poza granicami kraju.

4. Kto może być żołnierzem rezerwy?

Żołnierzami rezerwy są osoby, które złożyły przysięgę wojskową i zostały przeniesione do rezerwy po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej, w tym z zawodowej służby wojskowej lub ze służby kandydackiej, jeżeli w dalszym ciągu podlegają obowiązkowi służby wojskowej (art. 99 ustawy).

Uprawnionym do przenoszenia do rezerwy i nadawania tytułu żołnierza rezerwy jest dowódca jednostki wojskowej.

Tytuł żołnierza rezerwy zachowały osoby posiadające dotychczas ten tytuł, pomimo, że nie pełniły wcześniej czynnej służby wojskowej. Osoby te będą

jednak dalej traktowane w zakresie obowiązku służby wojskowej jak osoby przeniesione do rezerwy niebędące żołnierzami rezerwy.

5. Kto jest uprawniony i w jakich warunkach do otrzymania pierwszego stopnia wojskowego?

Stopień wojskowy szeregowego otrzymują bez szczególnego nadania osoby powołane po raz pierwszy do czynnej służby wojskowej – z dniem stawienia się do tej służby (art. 99 ustawy). Oznacza to, że obecnie osoby, które nie pełniły wcześniej czynnej służby wojskowej, nawet w przypadku ich przeniesienia do rezerwy i uregulowania stosunku do służby wojskowej, nie będą mogły otrzymać już tego tytułu.

6. Jakie warunki powinien spełniać kandydat do przyjęcia obowiązków w ramach NSR?

Kandydat do przyjęcia obowiązków w ramach NSR powinien spełniać ogólne wymagania dotyczące osób powoływanych do czynnej służby wojskowej (obywatelstwo polskie, odpowiedni wiek życia oraz zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia czynnej służby wojskowej). Powinna to być jednak osoba posiadająca tytuł żołnierza rezerwy i pełniąca wcześniej czynną służbę wojskową.

Konieczne do nadania przydziału kryzysowego żołnierzowi rezerwy jest uprzednie zawarcie kontraktu na wykonywanie obowiązków w ramach NSR, Kontrakt natomiast może być zawarty wyłącznie z żołnierzem rezerwy, który ochotniczo zgłosił się do jego zawarcia, a ponadto spełnia – oprócz wyżej wymienionych – łącznie następujące warunki (art. 99a ust. 6):

- posiada orzeczenie wojskowej pracowni psychologicznej w zakresie braku przeciwwskazań do pełnienia czynnej służby wojskowej;
- nie był przeznaczony do służby zastępczej;
- nie był karany za przestępstwo umyślne;
- posiada wykształcenie co najmniej gimnazjalne przewidziane dla stanowisk przeznaczonych dla szeregowych lub co najmniej średnie przewidziane dla stanowisk przeznaczonych dla podoficerów albo co najmniej wyższe przewidziane dla stanowisk przeznaczonych dla oficerów;
- posiada przygotowanie zawodowe oraz kwalifikacje i umiejętności przydatne w służbie wojskowej;
- zaliczył z oceną pozytywną sprawdzian z wychowania fizycznego zorganizowany przez dowódcę jednostki wojskowej;
- pełnił służbę przygotowawczą i zdał egzamin na jej zakończenie, w przypadku żołnierza rezerwy, który wcześniej nie odbywał czynnej służby wojskowej.

Zawarcie kontraktu może być również uzależnione od posiadania przez żołnierza rezerwy:

- orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej o jego zdolności do pełnienia służby poza granicami państwa;
- poświadczenia bezpieczeństwa.

7. Czy kobiety mogą przyjmować obowiązki w ramach NSR? Jeżeli tak, to na jakich warunkach?

Kobiety będą mogły przyjąć obowiązki w ramach NSR na zasadach ogólnych. Decydują kwalifikacje i potrzeby Sił Zbrojnych. Warunkiem koniecznym jest uprzednie pełnienie czynnej służby wojskowej i przeniesienie do rezerwy.

W przeciwnym wypadku konieczne będzie wcześniejsze stawienie się w trybie ochotniczym do kwalifikacji wojskowej i pełnienie służby przygotowawczej.

8. Jaka jest rola dowódcy jednostki wojskowej w procesie przyjęcia żołnierza rezerwy do NSR?

Dowódca jednostki wojskowej jest właściwy do zawarcia kontraktu z żołnierzem rezerwy na wykonywanie obowiązków w ramach NSR. Z tego względu do niego należy faktyczna decyzja co do przyjęcia żołnierza rezerwy na stanowiska służbowe w ramach NSR w jego jednostce wojskowej. W tym celu opiniuje i weryfikuje kandydata, prowadzi z nim rozmowę kwalifikacyjną, przeprowadza egzamin z wychowania fizycznego, sprawdza jego przydatność i kwalifikacje. W razie potrzeby, przed zawarciem kontraktu, może wystąpić z wnioskiem o wydanie przez odpowiedni organ poświadczenia bezpieczeństwa.

9. Jaka jest rola wojskowego komendanta uzupełnień w procesie przyjęcia żołnierza rezerwy do NSR?

Wojskowy komendant uzupełnień będzie właściwy do przyjęcia wniosku żołnierza rezerwy o zawarcie kontraktu na wykonywanie obowiązków w ramach NSR, weryfikację kandydatów i sprawdzenie ich przydatności (skierowania na badania itd.) oraz sporządzenie opinii w tej sprawie wraz z dokumentacją dla dowódcy jednostki wojskowej. Przed zawarciem kontraktu będzie mógł może wystąpić z wnioskiem o wydanie przez odpowiedni organ poświadczenia bezpieczeństwa dla żołnierza rezerwy.

Wojskowy komendant uzupełnień, po otrzymaniu kontraktu, będzie właściwy do dalszej weryfikacji kandydata i nadania mu przydziału kryzysowego.

10. Jakie rodzaje czynnej służby wojskowej mogą pełnić żołnierze rezerwy w ramach NSR?

W ramach NSR żołnierze rezerwy będą odbywać ćwiczenia wojskowe oraz pełnić okresową służbę wojskową.

11. Jakie są rodzaje ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy? Na czym polegają i czemu służą ćwiczenia wojskowe rotacyjne?

Żołnierze rezerwy posiadający przydziały kryzysowe (art. 101 ust. 2):

- odbywają corocznie ćwiczenia wojskowe rotacyjne;
- mogą odbywać ćwiczenia wojskowe w trybie natychmiastowego stawiennictwa, nie częściej jednak niż jeden raz w ciągu roku kalendarzowego, a w razie powołania na te ćwiczenia, odbyty ich okres zalicza się do czasu trwania ćwiczeń wojskowych rotacyjnych;
- mogą zostać zobowiązani do odbycia, w okresie obowiązywania przydziału kryzysowego, ćwiczeń wojskowych krótkotrwałych;
- na ich wniosek lub za ich zgodą mogą odbywać ćwiczenia wojskowe krótkotrwałe i długotrwałe, jeżeli takie są potrzeby Sił Zbrojnych.

Ćwiczenia wojskowe rotacyjne będą trwały łącznie do 30 dni i będą odbywane z przerwami w określonych dniach w ciągu danego roku kalendarzowego. Dni, w których odbywane są ćwiczenia wojskowe rotacyjne ustala – w formie zbiorowego wykazu – dowódca jednostki wojskowej, do której żołnierze rezerwy posiadają nadane przydziały kryzysowe. Wykaz sporządza się nie później niż na 30 dni przed upływem roku kalendarzowego poprzedzającego rok kalendarzowy, w którym będą odbywane ćwiczenia i zapoznaje się z nim żołnierze rezerwy, a wyciąg z tych wykazów przesyła wojskowemu

komendantowi uzupełnień w celu powołania tych żołnierzy na ćwiczenia wojskowe. Wykaz można zmieniać tylko za zgodą żołnierza rezerwy. Wyciąg z wykazu dołącza się do karty powołania.

Ćwiczenia wojskowe rotacyjne przeznaczone są dla celów szkoleniowych, podtrzymania więzi żołnierza rezerwy z jednostką wojskową, praktycznego wykonywania zadań na stanowiskach służbowych, zgrywania poddziałów – przygotowania do okresowej służby wojskowej.

12. W jakich przypadkach będzie można uruchomić okresową służbę wojskową i kto będzie mógł ją pełnić?

Okresową służbę wojskową pełni się (art. 108 ustawy) w przypadkach uzasadnionych potrzebami obrony państwa, potrzebami Sił Zbrojnych lub zarządzania kryzysowego, zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działań antyterrorystycznych, ochrony mienia, akcji poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczania terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwiania, a także wykonywania zadań przez Siły Zbrojne poza granicami państwa.

Powołanie do okresowej służby wojskowej, pełnionej w trybie natychmiastowego stawiennictwa, może nastąpić tylko w celu udziału jednostek wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwiania, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Okresową służbę wojskową będą mogli pełnić wyłącznie żołnierze NSR.

13. Czy żołnierz rezerwy w ramach NSR może zostać wyznaczony lub skierowany do pełnienia czynnej służby wojskowej poza granicami państwa? Jeżeli tak, to na jakich zasadach?

Żołnierz rezerwy w ramach NSR może zostać wyznaczony lub skierowany do pełnienia czynnej służby wojskowej poza granicami państwa. Pełnienie tej służby może nastąpić w ramach okresowej służby wojskowej (art. 108 ust. 5 ustawy). Zobowiązanie żołnierza rezerwy do pełnienia służby poza granicami państwa, wyrażone w podpisanym kontrakcie na podjęcie obowiązków w ramach NSR, stanowi jednocześnie spełnienie wymogu uzyskania jego pisemnej zgody na pełnienie tej służby, o której mowa w ustawie o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.

14. Jaki charakter prawny ma przydział kryzysowy i w jakiej następuje formie?

Przydział kryzysowy ma charakter stosunku administracyjno-prawnego powstałego w wyniku jego nadania za pomocą karty przydziału kryzysowego, stanowiącej decyzję administracyjną. Z tego względu do nadania przydziału kryzysowego uprawniony jest wyłącznie organ administracji publicznej, którym jest wojskowy komendant uzupełnień. Nadanie przydziału kryzysowego jest dwuinstancyjne i podlega kontroli sądowno-administracyjnej sprawowanej przez Wojewódzkie Sądy Administracyjne.

15. Jaki jest czas przebywania na przydziale kryzysowym i jakie przesłanki skutkują jego unieważnieniem?

Przydział kryzysowy można nadać na okres od 2 do 6 lat, z możliwością jego ponownego nadania, jednak na łączny okres nie dłuższy niż 15 lat (art. 59b ust. 4 ustawy).

Unieważnienie przydziału kryzysowego żołnierzowi rezerwy następuje w przypadku (art. 59b ust. 10 ustawy):

- zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- osiągnięcia wieku 60 lat, a w przypadku szeregowych 50 lat życia;
- wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora, na kierownicze stanowisko państwowe oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego;
- niezdolności do czynnej służby wojskowej;
- utraty stopnia wojskowego albo degradacji;
- zwolnienia z okresowej służby wojskowej w wyniku prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej usunięcia z tej służby;
- skazania prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności albo karę aresztu wojskowego, bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, a także prawomocnego orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych;
- powołania do zawodowej służby wojskowej lub przyjęcia do służby wojskowej w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego;
- niewyrażenia przez żołnierza rezerwy zgody na zmianę przydziału kryzysowego w przypadku rozformowania jednostki wojskowej lub skreślenia stanowiska służbowego.

Unieważnienie przydziału kryzysowego żołnierzowi rezerwy może nastąpić ponadto w przypadku (art. 59b ust. 10 ustawy):

- odmowy przyjęcia skierowania do wojskowej komisji lekarskiej lub wojskowej pracowni psychologicznej, niezgłoszenia się do tej komisji lub pracowni w określonym terminie i miejscu albo niepoddania się badaniom, do których żołnierz rezerwy został zobowiązany przez tę komisję lub pracownię;
- odmowy przyjęcia lub nieodebrania karty powołania albo niestawienia się, w przypadku powołania do czynnej służby wojskowej, w określonym terminie i miejscu do odbycia ćwiczeń wojskowych lub okresowej służby wojskowej;
- skazania prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności albo karę aresztu wojskowego, z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary;
- odmowy wydania lub cofnięcia żołnierzowi rezerwy wymaganego poświadczenia bezpieczeństwa;
- w przypadku rozformowania jednostki wojskowej lub skreślenia stanowiska służbowego, jeżeli brak jest możliwości zmiany przydziału kryzysowego;
- wniosku żołnierza rezerwy, uzasadnionego szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi.

16. Jakie świadczenia i na jakich zasadach otrzymywał będzie pracodawca zatrudniający żołnierza rezerwy z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR?

Pracodawcy zatrudniającemu pracownika, będącego żołnierzem rezerwy i posiadającego nadany przydział kryzysowy, przysługiwać będzie świadczenie pieniężne za okres odbywania ćwiczeń wojskowych lub pełnienia okresowej służby wojskowej przez tego żołnierza (art. 134a ustawy). Świadczenie obejmuje wyłącznie rekompensatę kosztów, bez kwot wynagrodzenia, poniesionych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony nowego pracownika w celu zastępstwa żołnierza rezerwy w czasie pełnienia przez niego czynnej służby wojskowej lub z tytułu powierzenia tego zastępstwa innemu pracownikowi, a także wypłaty żołnierzowi rezerwy odprawy przed jego powołaniem po raz pierwszy do okresowej służby wojskowej.

Świadczenie wypłacane będzie na udokumentowany wniosek pracodawcy. Kwotę świadczenia ustali szef wojewódzkiego sztabu wojskowego. Odmowa wypłaty świadczenia lub ustalenie kwoty niższej, niż wskazana we wniosku pracodawcy, nastąpi w drodze decyzji administracyjnej.

Kwota świadczenia za każdy dzień odbywania ćwiczeń wojskowych lub pełnienia okresowej służby wojskowej przez żołnierza rezerwy nie może być wyższa od 1/30 dwuipółkrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

17. Jakie szczególne uprawnienia przyznano byłym żołnierzom zawodowych, posiadającym uprawnienia emerytalne, z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR?

Świadczenie emerytalne dotyczą wyłącznie żołnierzy rezerwy posiadających uprawnienie emerytalne (byłych żołnierzy zawodowych).

Okres pełnienia czynnej służby wojskowej w ramach NSR dolicza się, na wniosek żołnierza rezerwy do wysługi emerytalnej, w ten sposób, że emerytura żołnierza wzrasta o wskaźnik 2,6% dotychczasowej podstawy jej wymiaru za każdy rok pełnienia czynnej służby wojskowej, a jeżeli okres ten był krótszy niż rok to wskaźnik ten przelicza się proporcjonalnie za każdy dzień tej służby.

Ustalenie wysokości emerytury przez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po zakończeniu kwartału kalendarzowego, w którym nastąpiło zwolnienie żołnierza z czynnej służby wojskowej.

18. Jakie należności finansowe, oprócz uposażenia, będzie otrzymywał żołnierz rezerwy z tytułu wykonywania obowiązków w ramach NSR i na jakich zasadach?

Żołnierzom rezerwy, posiadającym przydziały kryzysowe, niezależnie od uprawnień wynikających z odbywania ćwiczeń wojskowych i pełnienia okresowej służby wojskowej, których wynagrodzenie z tytułu stosunku pracy jest wyższe niż uposażenie zasadnicze otrzymywane w czasie pełnienia okresowej służby wojskowej – przysługuje w tym czasie rekompensata finansowa, w wysokości różnicy między tym wynagrodzeniem i uposażeniem.

Podobne świadczenie przysługiwało również żołnierzom odbywającym ćwiczenia wojskowe. Świadczenie to zostało zachowane.

19. Do kogo adresowana jest służba przygotowawcza? Jaki jest czas trwania służby przygotowawczej?

Ochotnicy posiadający uregulowany stosunek do służby wojskowej, a także inne osoby niepodlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego, mogą pełnić na ich wniosek lub za ich zgodą służbę przygotowawczą. Służby przygotowawczej nie pełni się w okresie trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz przeszkolenia wojskowego.

Do służby przygotowawczej może być powołana osoba niekarana za przestępstwo umyślne, posiadająca obywatelstwo polskie, odpowiednią zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia czynnej służby wojskowej, wiek co najmniej osiemnastu lat i wykształcenie:

- co najmniej wyższe – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu oficerów;
- co najmniej średnie – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu podoficerów;
- co najmniej gimnazjalne – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu szeregowych.

Czas trwania służby przygotowawczej wynosi:

- dla żołnierza kształcącego się na oficera – do sześciu miesięcy;
- dla żołnierza kształcącego się na podoficera – do pięciu miesięcy;
- dla żołnierza kształcącego się na szeregowego – do czterech miesięcy.

20. Czy można pełnić służbę przygotowawczą w kilku okresach, a jeżeli tak, to w jakich przypadkach?

Służba przygotowawcza w przypadku studentów uczelni wyższych może być pełniona w kilku okresach w czasie letnich przerw wakacyjnych.

**ZESPÓŁ DO SPRAW PROFESJONALIZACJI
SIŁ ZBROJNYCH RP**